

Pr Karmen Joller
Sotsiaalminister
info@sm.ee

Teie 15.06.2026 nr 1.2-2/54-1

Meie 29.06.2026 nr 1.5-1/3229-1

Inimpäritolu materjali seaduse eelnõu kooskõlastamata jätmine

Lugupeetud sotsiaalminister

Jätame kooskõlastamata inimpäritolu materjali seaduse eelnõu, märkides ära järgnevad Tervisekassat puudutavad ebamõistlikud lähenemised ja paremad alternatiivid.

Eelnõu muudab riikliku vereteenistuse infosüsteemi olemust fundamentaalselt

Juhime tähelepanu, et eelnõu muudab olulisel määral riikliku vereteenistuse infosüsteemi. Tegemist on siiani olnud infosüsteemiga, mille eesmärk on olnud tagada vere kvaliteetne käitlemine ja ravi kvaliteet.

Eelnõus on riikliku vereteenistuse infosüsteemil juures uus eesmärk, milleks on inimkasutuse kliiniliste tulemuste jälgimine vastavalt inimpäritolu materjali seaduse § 20 lg 1 sisule. Märgime, et vastavalt eelnõu § 4 lg 3 on vastav infosüsteem käsitletud kui „*inimpäritolu materjali infosüsteem*“, milles peab saama jälgida „*kriitilise tähtsusega inimpäritolu materjali varude teavet*“. Ehk riiklik vereteenistuse infosüsteem muutub sisult laiemaks, täiesti uueks infosüsteemiks, mis hoomab endas mis tahes kogutavaid rakke, kudesid ja potentsiaalselt ka elundeid. Arvestades SoHO määruse ulatust, siis hoomab infosüsteem edaspidi ka potentsiaalselt näiteks rinnapiima, vereseerumist valmistatud silmatilkasid, mikrobioomi preparaate, vereülekanneteks mitte kasutatavaid verepreparaate ja mitmeid muid inimpäritolu materjale.

Seletuskirja p 7.1. kohaselt lisandub Terviseametile uus ülesanne, milleks on jälgida kriitilise tähtsusega inimpäritolu materjali varusid inimpäritolu materjali infosüsteemis. Inimpäritolu materjaliks ei ole eeltoodu alusel aga kindlasti mitte ainsana veri. Ehk praktikas laiendatakse sisuliselt infosüsteemi ulatust, mis loob ulatuslikke uusi finantsilisi kohustusi Tervisekassale infosüsteemi arendamisel ja selle edaspidisel üleval pidamisel. Tervisekassa ei saa sellega nõustuda, kui puudub selge ülevaade edaspidistest arendusvajadustest, nendega kaasnevast kulust ning rahastusallikatest.

Tervisekassale jääb arusaamatuks, miks jääb Tervisekassa infosüsteemi vastutavaks olukorras, kus vastava infosüsteemi kasutamise vajadus on eelkõige Terviseametil ning SoHO riiklikuks asutuseks on määratud Ravimiamet. Märkime, et SoHO pädevad asutused on eelnõu § 4 alusel Ravimiamet ja Terviseamet, kes täidavad käesolevas seaduses ning SoHO määruses sätestatud ülesandeid.

Tervisekassal ei ole vahendeid, et rahastada teiste riigiasutuste jaoks oluliste infosüsteemide arendusi ja ülalpidamist

Märkime, et täna on Tervisekassa ja Sotsiaalministeeriumi vahel sõlmitud koostöökokkulepe, mille kohaselt **Tervisekassa tagab ja rahastab** tooteid, mis kasutavad, aga mitte ainult, TISi andmeid ja baasfunktsionaalsusi ning mille **lõppkasutajad on tervishoiutöötajad või kodanikud**. Rahastamine hõlmab rakenduste ülalpidamist, hooldus- ning arendustöid, et tagada teenuste nõuetekohane funktsioneerimine.

Selle kokkulepe kohaselt on hetkel Tervisekassa vastutav ÜVISE ehk üleriigilise vereinfosüsteemi eest, ent selle arendamine ei ole kindlasti vaid 20 000 eurot, mis on ette nähtud seletuskirja p 7.1. kohaselt TEHIKule arenduste tegemiseks. Märkime võrdluseks, et ÜVISE aastane maksumus on hetkel 249 997 eurot, mis aga vastavalt kasutatavusele kasvab.

Selgelt ette nähtavate lisanduvate kuluna märkime, et 2026. aasta vaates on kõige kriitilisem Doonoriportaali litsentsi pikendamine. Aastane litsents maksab 36 600 eurot ja see lõpeb 31.08.2026. Kehtiva litsentsi eest on maksnud PERH ja TÜK kahepeale oma eelarvest.

Teine lisanduv kulu puudutab eDelphyn kasutuslitsentsi hooldustasu. Verekeskuste litsentsid kehtivad erikokkuleppel partneriga 2026. aasta lõpuni. Seega hiljemalt kehtivusega alates 01.01.2027 on vaja sõlmida uus e-Delphyn põhiosa litsentside hooldusleping. Täpsem hind selgub TEHIK ja GPI sõlmitava raamlepingu hankemenetluse käigus. Tegemist on väljakuulutamiseta läbirääkimistega hankemenetlusega. Hetkel on PERH kaudu teada eDelphyn litsentsi indikatiivne maksumus aastas 73 200€.

Teeme ettepaneku määrata riikliku vereteenistuse infosüsteemi/inimpäritolu materjali infosüsteemi kaasvastutavateks töötlejateks Sotsiaalministeerium ja Terviseamet

Tervisekassal ei ole eelnõu kohaselt praktilist vajadust kasutada uut, ümber kohandatud vereteenistuse infosüsteemi/inimpäritolu materjali infosüsteemi. Ent infosüsteemi praktilise kasutamise vajadus on regulaarselt Terviseametil seoses inimpäritolu materjali infosüsteemis kriitilise tähtsusega inimpäritolu materjali varude teabe jälgimise kohustusega kui ka oma pädevuse piires järelevalvega.

Seletuskirja p 7.1. kohaselt „*Eelnõu rakendamise*ga kaasneb Terviseametile täiendav töökoormus ning sellest tulenev ressursivajadus. *Uue ülesandena lisandub kohustus jälgida kriitilise tähtsusega inimpäritolu materjali varusid inimpäritolu materjali infosüsteemis ning vajaduse korral korraldada teabevahetust asjaomaste osapooltega.*“

Seetõttu teeme ettepaneku määrata eelnõuga infosüsteemi kaasvastutavateks töötlejaks Tervisekassa asemele Terviseamet.

Ehk teeme ettepaneku sõnastada eelnõu § 20 lg 2 järgnevalt:

„ (2) Infosüsteemi kaasvastutavad töötajad on Sotsiaalministeerium ja Terviseamet.“

Sellega kaasnevalt muuta **riikliku vereteenistuse infosüsteemi** järgnevalt:

§ 2. Infosüsteemi kaasvastutavate töötajate ülesanded

„ (1) Sotsiaalministeerium ja *Terviseamet* kaasvastutavate töötajatena korraldavad koostöös volitatud töötlejaga e-teenuste loomist, arenduste väljatöötamist ja infosüsteemi elektroonilist andmevahetust teiste andmekogudega ning täidavad muid vastutavale töötlejale antud ülesandeid. Kaasvastutavad töötajad võivad anda täpsemaid juhiseid ja korraldusi volitatud töötlejale.

....

(4) *Terviseamet* teeb igakülgset koostööd andmesubjekti pöördumiste lahendamisel ja tagab infosüsteemi jätkusuutlikkuse.“

§ 11. Juurdepääs andmetele ja andmete väljastamine

„ (5) Infosüsteemi andmetele tagatakse otsejuurdepääs: 1) infosüsteemide andmevahetuskäsi kaudu; 2) volitatud töötaja määratud kasutajaõiguste alusel ja viisil; 3) verekeskusele, perekabinetile, referentlaborile, Ravimiametile ja *Terviseametile* seadusest tulenevate õiguste, kohustuste ja ülesannete täitmiseks.“

§ 17. Rahastamine

„ Infosüsteemi rahastatakse riigieelarvest Sotsiaalministeeriumi ja *Terviseameti* eelarve kaudu.”

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Siiri Lahe
juhatuse esimees